

RIIHIMÄELLE SJOITTUVAN AURINKO- VOIMAHANKKEEN VIITASAMMAKKO- SELVITYKSEN TÄYDENNYS 2026

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Viitasammakko ja lajin ekologian yleispiirteet ..	3
2.1 Lajin uhanalaisuus	4
3. Aineisto ja käytetty menetelmä	5
4. Tulokset	5
4.1. Tutkitut kohteet ja havainnot.....	5
5. Yhteenveto	10
6. Lähteet ja kirjallisuus	10
7. Liitteet	11

1. Johdanto

Solnet Group tilasi keväällä 2023 Suomen Luontotieto Oy:ltä luontotyyppi – ja kasvillisuus selvityksen sekä pesimälinnustoselvityksen tutkimusalueille suunnitellun aurinkopuistohankkeen vaikutusalueelta. Luontoselvityksiä täydennettiin keväällä ja kesällä 2025 tehdyillä liito-orava-, viitasammakko- ja lepakkoselvityksillä. Keväällä 2026 Riihimäen kaupungin ja Lupa- ja valvontaviraston toiveesta viitasammakoselvityksen tutkimusaluetta laajennettiin koskemaan hankealueiden ulkopuolella sijaitsevia lammikoita. Lammikot sijoittuvat Vasikahaan suunnittelualueen ja Silmäkenevan väliselle alueelle. Selvitykset kuuluvat hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Toimeksiannon yhteyshenkilöinä ovat tilaajan puolella toimineet Solnet Group Oy:n Juha Sillanpää ja Juha Poutanen (Ins.tsto Poutanen Oy) ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Viitasammakko ja lajin ekologian yleispiirteet

Tuntomerkit

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on pienikokoinen, suurimmillaankin vain noin 5 cm mittainen teräväkuonoinen sammakko. Täysikasvuinen viitasammakko on tavallisesti noin 2 cm tavalista sammakkoa (*Rana temporaria*) lyhyempi. Lajin varmimmat tunnusmerkit ovat kuitenkin takajalassa. Viitasammakon räpylän ulkopuolelle jää 2,5-3 varvasluuta, kun sammakolla enintään 2. Jalkapohjan sisäsyryn metatarsaalikyhmy on kova ja kookas, vähintään puolet sisimmän varpaan pituudesta; sammakolla tämä kyhmy on pehmeä ja pyöreä ja alle kolmannes varpaan pituudesta. Selkäpuoli on useimmiten harmaanruskea ja harvakseltaan tummien laikkujen kirjailema, kun taas vatsapuoli on lähes yksivärisen valkea. Selän sivuilla kulkevat ihopoimut ovat vaaleat. Keskisessä saattaa olla vaalea pitkittäisjuova. Parhaimpiin lajitunto merkkeihin kuuluu kutuaikana koiraiden ääntely, joka muistuttaa uppoavan pullon pulpu-

Alueella ei tehty havaintoja viitasammakosta

tusta ja on verraten hidas voup, voup, voup... Kuoron ääni muistuttaa kaukaa erehdyttävästi teeren soidinääntä.

Viitasammakko on läheistä sukua ruskosammakolle, minkä vuoksi ne jakavat samoja resursseja keskenään ja lajien elinympäristöt ovat osittain tai kokonaan päällekkäisiä. Viitasammakolla on kuitenkin tiukemmat vaatimukset elinympäristön suhteen kuin ruskosammakolla (Stoyanova & Mollov 2008). Tämä koskee erityisesti kesänviettoalueita, sillä viitasammakko suosii huomattavasti rehevämpiä ympäristöjä kuin ruskosammakko.

Levinneisyys

Viitasammakko on Itämerenalueen ja Venäjän pohjoisempien osien laji. Euroopassa eteläisimmät esiintymisalueet ovat Ranskan luoteisosissa ja Alppien pohjoispuolella. Idässä levinneisyys jatkuu aina Siperiaan saakka. Suomessa pohjoisimmat havainnot ovat Napapiirin pohjoispuolelta (Terhivuo 1993 ja laji.fi). Pohjoisessa viitasammakko on kuitenkin eteläosia harvalukuisempi, kun taas Keski-Suomessa se on paikoin jopa sammakkoa runsaslukuisempi. Erityisen runsas se on Pohjanlahden maannousemarannikon merenlahdilla. Laji voi levitä uusille alueille melko nopeastikin ja esim. Saaristomeren välisaaristoon laji on uimalla levinnyt. Nyt inventoidulla alueella lajia ei liene aiemmin tavattu tai ainakaan julkaistuja havaintoja ei Lajitietokeskukseen ole ilmoitettu.

Elintavat

Viitasammakko on pääasiassa hämääaktiivinen, hitaasti liikkuva saalistaja, mutta voi kostealla säällä liikkua myös päiväsaikaan. Nuoret yksilöt ovat huomattavan päiväaktiivisia. Viitasammakot ovat tavallisesti hidasliikkeisiä ja liikkuvat varsin pienellä alueella. Keväällä ne viihtyvät kutuvesissään, ja kun eläin on kesällä löytänyt mieluisan paikan, se liikkuu siitä ainoastaan muutaman kymmenen metrin säteellä. Jos elinpaikka on erityisen hyvä, saattaa sammakko palata samalle paikalle seuraavinakin vuosina.

Talvehtiminen

Etelä-Suomessa viitasammakko hakeutuu horrokseen syys-lokakuussa ja herää huhtikuun tienoilla. Pohjoisempaan horrosaika on pidempi. Viitasammakko talvehtii maassamme ilmeisesti yksinomaan vesien pohjissa, sekä makeassa, että murtovedessä. Viitasammakko suosii talvehtimispaikkana suurempia lampia ja järviä, mutta voi talvehtia myös lähteissä ja pienissä lampareissa.

2.1 Lajin uhanalaisuus

Viitasammakko on rauhoitettu ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajina sen lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. (Luontodirektiivin IV-liite: yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä.) Laji ei Suomessa kuitenkaan ole uhanalainen, vaikkakin erityisesti monet pienten kosteikoiden esiintymät ovat hävinneet mm. rakentamisen ja metsäojitusten vuoksi. Paikoin myös turvetuotanto on hävittänyt suuria viitasammakkopopulaatioita. Lounaiselta saaristoalueelta laji on monilta kohteilta nopeasti hävinnyt supikoiran leviämisen ja runsastumisen vuoksi. Erityisesti kutuaikana kosteikkosaalistukseen sopeutunut supikoira voi pienissä populaatioissa aiheuttaa merkittävää haittaa viitasammakoille.

3. Aineisto ja käytetty menetelmä

Alueelta etsittiin kaikki sammakoille kutupaikoiksi sopivat lammikot ja näille kohteille tehtiin kuuntelukäyntejä 25.4 ja 28.4.2026. Tutkittuja kohteita oli yhteensä 5. Kohteista itäisin sijaitsi aidatun ja vartioidun alueen sisäpuolella ja se koostui kolmesta matalasta vierekkäin sijaitsevasta lampareesta. Tätä kohdetta kuunneltiin aidan ulkopuolelta. Tutkittujen kohteiden lisäksi alueella on yksi omakotitalon pihapiirissä sijaitseva lampi, joka jätettiin selvitysten ulkopuolelle. Ilmeisesti kaikki tutkitut lammet ovat ihmistoiminnan tuloksena syntyneitä. Uusien tutkittujen kohteiden lisäksi tutkittiin uudelleen myös Vantaanjokivarsi sekä Penninmäen ohi kulkeva Herajoki. Kuuntelukohde on esitetty karttaliitteissä 1 ja 2.

Kuuntelu ajoitettiin iltaan klo (17.00–21.00) jolloin ilman lämpötila oli korkeimmillaan ja jolloin sammakoiden kutu on tavallisesti vilkkaimmillaan. Ilman lämpötila kuuntelukäyntien aikana vaihteli +7- +14 asteen välillä.

Kuunteluhavainnoinnin lisäksi alueen kahdelle suurimmalle lammelle asennettiin 24.4. Zoom H1 essentialstereo digitaalitalennin ja Lingenin ääniaktivoitu äänitalennin. Näiden tallennusaika vaihtelee 72 tunnista 650 tuntiin. Tallentimet ajastettiin toimimaan illalla klo.17.00–22.00, jolloin sammakot ovat tavallisesti parhaiten äänessä. Tallentimet kerättiin alueelta pois 11.5.

Lajitietokeskuksen arkistossa ei ole ilmoitettuja tietoja viitasammakosta nyt tutkitulta alueelta tai edes lähiympäristöstä.

4. Tulokset

4.1. Tutkitut kohteet ja havainnot

Kohde 1. Penninmäen länsipuolen lammikko

Penninmäen länsipuolella on selväreunainen noin 15 m x 5 m kokoinen kaivettu ja melko syvä lammikko. Lampareen itäpuolella on Penninmäen kulttuurivaikutteista lehtoa.

Kohde 1. Penninmäen viereinen lammikko

Lammikon länsireunassa havaittiin muutamia kutevia ruskosammakoita ja ruskosammakoiden kutua ensimmäisellä käyntikerralla. Ympäristön perusteella lampi sopisi myös viitasammakoiden kutualueeksi, koska lammen ympäristö on riittävän rehevää lajin kesänviettopaikaksi. Viitasammakoita ei havaittu kohdealueella.

Kohde 2. Herajokivarsi

Herajoki on tutkitulla alueella lähinnä leveä, hyvin nopeasti virtaava oja. Ojan varrella ei ole suojaisia poukamia, jossa sammakoiden kutu onnistuisi.

Kohteella ei havaittu kutevia sammakoita.

Kohde 2. Herajoki

Kohde 3. Alueen suurin lampi.

Alueen suurin lampi on kaivettu ja melko syvä allas. Lammen rannalla on vanha saunarakenus ja lammen rannalla on myös vanhat laiturin jäänteet. Lampea reunustaa hyvin reheväkasvuinen reunus, jossa kasvaa mm. leveäosmankäämiä (*Typha latifolia*). Kohteelle asennettiin äänitallennin.

Lammella havaittiin ensimmäisellä käyntikerralla kutevia ruskosammakoita lammikon länsireunassa. Toisella käyntikerralla lammella kuti vähintään viisi rupikonaa (*Bufo bufo*) ja lammen rantamilla oli runsaasti ruskosammakoiden kutua. Lammessa havaittiin myös mante-reita (*Lissotriton vulgaris*) eli vesiliskoja. Ympäristön perusteella lampi sopisi myös viitasammakoiden kutualueeksi, koska lammen ympäristö on riittävän rehevää lajin kesänviettopaikaksi. Viitasammakoita ei havaittu kohdealueella.

Kohde 3. Alueen suurin lampi

Ruskosammakoiden kutupaikka kohteella 3.

Kohde 4

Pieni, matala lampi, joka oli jo ensimmäisellä käyntikerralla selkeästi kuivunut. Lammen vieressä sijainnut toinen muutaman neliön kokoinen lampare oli jo tällöin täysin kuivunut. Lammikossa ei havaittu kutevia sammakoita ja mahdollisesti lampi on kausikostea, eivätkä nuijapäät ehdi kehittyä siinä aikuisiksi.

Kohde 4

Kohteen 5 lammikko

Kohde 5

Syvä, rehevän puuston varjostama lampi, joka ensimmäisellä käyntikerralla oli vielä osin jäässä. Lampea reunustaa hyvin reheväkasvuinen harmaalepistä ja hieskoivuista koostuva puustoinen reunus. Kohteelle asennettiin äänitallennin.

Ensimmäisellä käyntikerralla ei lammessa havaittu kutevia sammakoita. Toisella käyntikerralla lammessa kuti muutamia ruskosammakoita ja lammesta löytyi myös yksi ruskosammakoiden kuturykelmä. Ympäristön perusteella lampi sopisi myös viitasammakoiden kutualueeksi, koska lammen ympäristö on riittävän rehevää lajin kesänviettopaikaksi. Viitasammakoita ei kuitenkaan havaittu kohdealueella.

Kohde 6

Aidatun ja vartioidun varastoalueen sisällä on kolme matalaa lampareta. Lampareiden kutevia sammakoita kuunneltiin aluetta kiertävän aidan itäpuolelta.

Alueella ei havaittu kutevia sammakoita. Mahdollista kutua ei aitauksen vuoksi kyetty havaitsemaan.

Kohde 7. Vantaanjokivarsi

Vantaanjoki varsi kuljettiin sen länsirantaa pitkin läpi. Vanhan siltarakennelman vieressä havaittiin jokivarressa ruskosammakon kutua, mutta muuten joki on liian nopeasti virtaava sammakoiden kutupaikaksi. Jokivarressa ei, siltakohdetta lukuun ottamatta ole sammakoille suojaisia kutupaikkoja. Sammakot karttavat sellaisia kutupaikkoja, joissa saalistajilla eli petokaloilla on mahdollista saalistaa nuijapäitä. Vantaanjoessa esiintyy petokaloista ainakin haukia ja taimenia.

Alueen kahdelle lammelle asennetut äänitallentimet eivät taltioineen viitasammakoiden kutuääniä. Ruskosammakoiden sekä rupikonnien ääniä jäi tallentimiin. Muista luonnonäänistä tallentimiin jäi tavin, ketun ja lehtopöllön ääniä, sekä peruslinnuston ääniä runsaimpana peippo.

Alueelle asennettiin nauhoittavia ääninauhureita

5. Yhteenveto

Alueella ei havaittu kutevia viitasammakoita, vaikka osa alueen lammikoista sopisi viitasammakoiden kutualueeksi. Lisäksi lampareiden ympäristössä on viitasammakoiden kesänviettopaikaksi sopivaa rehevää elinympäristöä. Vantaanjokivarren reunamilla on lajille sopivaa kutualueutta hyvin niukasti. Viitasammakko karttaa sellaisia kutupaikkoja, joissa saalistajilla eli petokaloilla on mahdollista saalistaa nuijapäitä. Vantaanjoessa esiintyy petokaloista ainakin haukia ja ja taimenia.

Lajitietokeskuksen arkistossa ei ole ilmoitettuja tietoja viitasammakosta nyt tutkitulta alueelta tai edes lähiympäristöstä. Ruskosammakoita kuti useissa lammikoissa laji on alueella tavallinen ja sille riittää pienikin vesilammikko kutupaikaksi. Rupikonnia ja vesiliskoja eli mantereita havaittiin alueen suurimmassa lammikossa.

6. Lähteet ja kirjallisuus

Arnold.E.N & Burton J.A. 1978: A Field Guide to the reptiles and Amphibians of Britain and Europe.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2023: Luontoselvitykset ja luontoselvitysten arviointi. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Stoyanova A. & Mollov I. 2008. Diet and trophic niche overlap of the Moor frog (*Rana arvalis* Nilsson, 1842) and the Common frog (*Rana temporaria* L. 1758) from Poland. Anniversary Scientific Conference of Ecology, Proceedings: 181–190.

Terhivuo J. 1993. Provisional atlas and status in of populations the of Finland for herpetofauna 1980-92. Zool. Fennici 30:55-69.

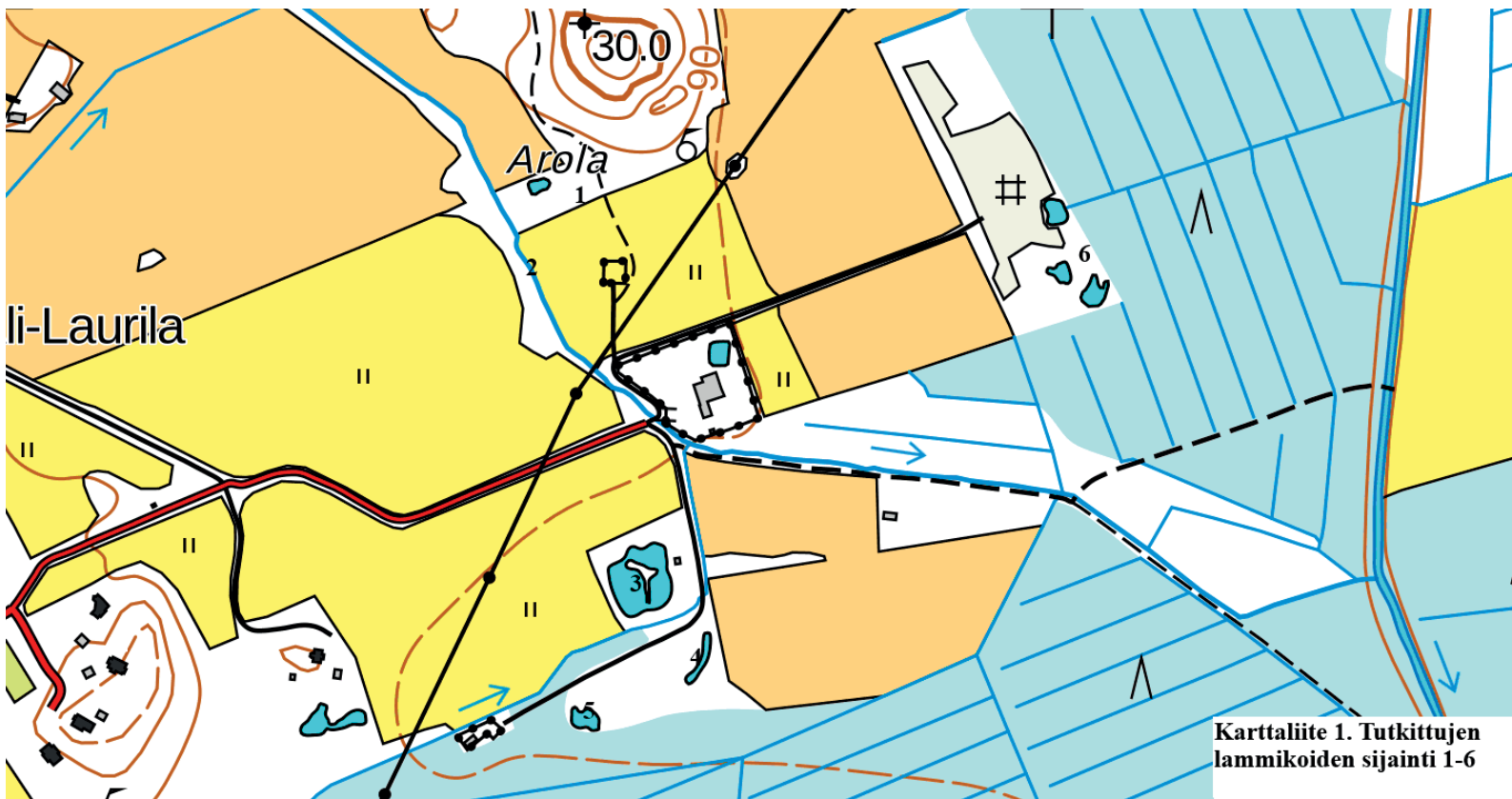
www.laji.fi

www.karttapaikka.fi

7. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkittujen lammikoiden sijainti

Karttaliite 2. Vantaanjokivarren havainnointipisteet

